

A helyi adózási rendszer és szerepe Magyarországon
az önkormányzati gazdálkodásban

Külső konzulens:

Babanecz Tímea
adóügyi ügyintéző

Belső konzulens:

Dr. Csanádi Ágnes PhD
tanszékvezető, egyetemi docens

Készítette:

Szintai László
Pénzügy-Számvitel szak
Pénzügy szakirány
Nappali tagozat
2020

PANNON EGYETEM

Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

NYILATKOZAT

a szakdolgozat/záródolgozat digitális formátumának benyújtásáról

Hallgató neve: Szintai László

Szak: Alapképzés, Pénzügy-számvitel szak

Szakirány: Pénzügy szakirány

Neptun kód: LF8XJQ Védés éve: 2021

Szakdolgozat/záródolgozat címe: A helyi adózási rendszer és szerepe Magyarországon

az önkormányzati gazdálkodásban

Témavezető (belső) konzulens neve: Dr. Csanádi Ágnes PhD

Gyakorlóhelyi (külső) konzulens neve: Babanecz Tímea

Legalább 5 kulcsszó a dolgozat tartalmára vonatkozóan: önkormányzat, adó, költségvetés, helyi adók szerepe, adóztatás

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / nem járulok hozzá, hogy szakdolgozatomat/záródolgozatomat az egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- mások számára a közzététel semmilyen formában nem engedélyezett,
- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás és nevem megjelölésével szabadon idézhető, de az idézést meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az egyetem könyvtáraiban az arra kijelölt számítógépeken, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.

Felelősségem tudatában kijelentem, hogy szakdolgozatom/záródolgozatom digitális adatállománya mindenben eleget tesz a vonatkozó hatályos intézményi előírásoknak, tartalma megegyezik nyomtatott formában benyújtott szakdolgozatommal.

Dátum: 2021. január 5.

Szintai László
hallgató aláírása

A digitális szakdolgozat könyvtári benyújtását és átvételét igazolom.

Dátum: 2021.01.05.

Szabó G. Tibor s. k.

.....
könyvtári munkatárs

P.H.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5
2. A helyi adózás történeti áttekintése.....	5
2.1. A rendszerváltást megelőző időszak	5
2.2. A rendszerváltás hatása a helyi adózásra	8
3. Az adó fogalma, funkciói, a helyi adóztatás elvei és a helyi adórendszer felépítése.....	10
3.1. Az adó fogalma, funkciói	11
3.2. A helyi adóztatás elvei	12
3.2.1. Általános elvek	12
3.2.2. Különös elvek.....	13
3.3. A helyi adónemek rendszere és törvényi szabályozása.....	15
3.3.1. Építményadó.....	15
3.3.2. Telekadó	17
3.3.3. Magánszemélyek kommunális adója.....	19
3.3.4. Idegenforgalmi adó.....	20
3.3.5. Helyi iparüzési adó	21
3.4. Települési adó	24
3.5. A helyi adóztatás általános szabályai	25
3.5.1. Az adók megállapítása.....	27
3.5.2. Az adók bevallása.....	30
3.5.3. Az adóelőlegek megállapítása	30
3.5.4. Az adók megfizetése, a megfizetés időpontja és módja.....	32
3.5.5. Az adók behajtása.....	34

4. A helyi adók szerepe az önkormányzatok bevételi struktúrájában Gellénháza Község Önkormányzata adatai alapján a 2017-2019 években	37
4.1. A községi önkormányzat költségvetésének forrásszerkezete.....	39
4.2. A helyi adók súlya a községi önkormányzat költségvetési bevételeiben a vizsgált években	44
4.3. A községi önkormányzat adóbevételeinek alakulása a vizsgált években.	45
4.4. A községi önkormányzat követeléseinek behajtása és az ezzel kapcsolatos intézkedések.....	46
5. Összegzés, jövőkép	48
6. Irodalomjegyzék.....	49

1. Bevezetés

Szakedolgozatomban a helyi adózási rendszert, valamint annak szerepét mutatom be az önkormányzati gazdálkodásban. Ez utóbbit Gellénháza Község Önkormányzata tevékenységének alapján vizsgálom. Hogy miért éppen Gellénházát választottam? Erre nagyon egyszerű a válasz, hiszen születésem óta itt lakom, valamint azért választottam gyakorlati helynek az önkormányzatot, mert korábbi tanulmányaim során már tanultam valamennyit a helyi adókkal kapcsolatban, és azért, hogy többet tanuljak ezzel kapcsolatban, így ezt egy jó választásnak gondoltam.

A témát a Budapesti Gazdasági Egyetem Gazdálkodási Karának (2020. augusztus 1-től a kar már a Pannon Egyetemhez tartozik) aktuális szakdolgozati témajegyzékéből választottam. Fontos volt számomra, hogy olyan témát válasszak, amely az emberek életét nagymértékben meghatározza, befolyásolja. Erre egy nagyon jó példa az önkormányzat, hiszen a helyi adókból származó bevétel az egyik legjelentősebb bevételi forrása az önkormányzatnak. Először a választott témaköröm elméletét mutatom be, majd ezt követően már konkrétan vizsgálom a helyi adónemek szerepét az önkormányzati gazdálkodásban.

A dolgozatom első felében bemutatom, hogy a helyi adózás miként változott az évszázadok során hazánkban a legfontosabb reformokon keresztül. Ezután kitérek a helyi adózási rendszer szabályozására, valamint beszélek arról, hogy mit jelent maga az adó, milyen funkciói vannak, valamint hogy milyen elveknek kell megfelelnie a különböző adónemeknek.

A dolgozatom második felében a helyi adózási rendszer vizsgálatát Gellénháza Község Önkormányzatának 2017-2019. évi adatai alapján végzem el, és az elemzéshez szükséges adatokat az éves költségvetési beszámolókból, valamint az éves adózási összesítőkből használom fel. A dolgozatom ezen részének értelmezéséhez és elemzéséhez a táblázatok nyújtanak segítséget. Végezetül írok egy olyan összegzést, amely a későbbiekben majd hasznos lehet a következő generáció(k) számára.

2. A helyi adózás történeti áttekintése

2.1. A rendszerváltást megelőző időszak

A Magyar Királyságban az államrend megszilárdításában óriási szerepe volt Géza fejedelemnek, majd fiának Istvánnak, aki 44 vármegyéből álló közigazgatási rendszert hozott létre. Amikor István király (1001-1038) német tanácsadókat hívatott országépítő munkájához, akkor azok a már bevált adózási formákat próbálták meghonosítani. A legismertebbek a füstadó, a telekadó, a közmunka, a kilenced és a tized voltak. A megye jövedelmeinek kétharmada a királyt, egyharmada az ispánt illette. A várnép természetben tartotta el a várat és lakóit. Ez volt a robot és a terményben szolgáltatott kilenced. A kereszténység felvétele után bevezették az egyházat illető tized fizetését is. Ebben az időben szinte minden járadékot természetben fizettek. A pénzforgalom csak a XIII. században vált általánossá.

Első írásos dokumentum alapján először II. András (1205-1235) király lépett fel jelentős adóztatási tevékenységgel, melyet 1217-ben vetett ki rendkívüli adóként. Ennek az alapját az képezte, hogy a királyi birtokokat fel- és szétosztatta a földesurak között, akikről aztán annak jövedelméből adókat és illetékeket vételezett be. Ez igencsak ellenére volt a köz- és főnemességnek, akik aztán országos ellenállási mozgalmat szerveztek ellene. Így arra kényszerült, hogy az 1222-ben kiadott Aranybullában az őt támogató királyi szerviseknek biztosítsa az adómentességet.

Az első állandó és ismétlődő adó kivetése Károly Róbert (1308-1342) királyunk nevéhez fűződik, aki a többszöri pénzhamisításokból keletkező veszteségek pótlására vezette be a kapuadó-ként elhíresült, eredetileg „a kamara haszna” elnevezésű adót, amelyet minden olyan portára (kapura) kivetettek, ahol egy szénával vagy gabonával teli szekér átmehetett. Évi 18 arany dénárt kellett megfizetni.

Újabb nagy adórendszerbeli változás és korszerűsítés Mátyás király (1458-1490) nevéhez fűződik. Mátyás kincstári reformja szerint mindenki vagyonának mértéke szerint adózott. A nincsteleneket kereseti, vagy fejadóra kötelezték. A jobbágyoktól kapuadót, később füstpénzt szedtek, s megemelték a hadiadót is. A füstpénz több bevételt hozott, mint a kapuadó, mert egy-egy telken több háztartás is lakott, s ezt „füstönként” rótták ki. Ezen felül rendkívüli adókat is szedtek, s így meg is négyszereződött az állam bevétele. Mátyás magasabb és rendszeresen kivetett adóival biztosította például a fekete sereg létrehozását és fenntartását.

II. Rákóczi Ferenc fejedelem (1704-1711) az 1707-es Ónodi országgyűlésen fogadtatta el az általános adófizetésről szóló törvényt. Az adó alapjaként a

jövedelmet határozták meg, a portát, mint adózási egységet elvetették. Sem a fejedelmek, sem a főpapok, sem pedig a főtisztek nem képeztek kivételt az adózás alól.

Ezután következett Kossuth Lajos 1848-as nagy reformja. Az 1848. évi törvényhozás mondotta ki a modern adórendszer három nagy elvét: általánosság, egyenlőség, arányosság. Az 1848. március 15-i forradalom 12 pontjából a hatodik fogalmazta meg az adózásra vonatkozó követelményt: Közös teherviselést! Ezt nem sokkal később az 1848. évi Országgyűlés törvényben is kimondta, éppen elsősorban Kossuth Lajosnak köszönhetően. A közös teherviselésről az 1848. évi VIII. törvénycikk szólt, mely kimondja az általános és egységes adókötelezettséget. Elsőként bocsátottak ki magyar papírpénzt, az ún. Kossuth Bankókat, amelyek azóta is félve őrzött kincsnek számítanak. Megszüntették az ősiséget, a nemesség adómentességét, eltörölték az úrbér, a dézsma, a robot, s más, a földesuraknak járó adó és más pénzbeli fizetések rendszerét. Az 1849. évi VII. törvénycikk az adókról szólt, bevezetve a földadót, a házadót, a keresetadót, a pálinkaadót, az italmérési adót és a távolléti adót. 1850-ben pedig a fogyasztási adó mellé (szesz, bor, cukor, húsadó) bevezették például a személykereseti és jövedelemadót, a tőkeamatadót vagy éppen a vállalati adót.

A XIX. századból még érdemes kiemelni az 1868-as és az 1875-ös esztendőket. Előbbi évben alakult ki az első magyar adórendszer, bevezetésre került számos adónem is, így a földadó, házadó, jövedelemadó. 1875-ben pedig bevezetésre került a tőkeamat- és járadékadó, a bányaadó, a jövedelmi pótagó.

A XX. század első nagy reformja Wekerle Sándor nevéhez – akkori miniszterelnök - fűződött 1909-ből. A reform célja kettős volt: egyrészt minden polgár képességei szerint adózzon (arányosabb közteherviselés), másrészt az összes elvonás adóterhe ne változzon. Ennek érdekében az egyenes (direkt) adókat eltörölték, a hozadéki adót módosították, és új adónemet vezettek be. A legnagyobb mérvű változás a jövedelemadó esetében történt: 5%-ig emelkedő progresszív személyi jövedelemadót vezettek be, ugyanakkor az első és második osztálybeliek kereseti adóját, illetve a jövedelmi pótagót megszüntették, továbbá létminimumot vezettek be. Tanulságos az a mód, ahogyan a személyi jövedelmeket adóztatták. Az adóalany a családfő volt, a családtagok jövedelme összeadódott, így tulajdonképpen nem is személyi, hanem családi jövedelemadózással beszélhetünk. A létminimumnál alacsonyabb jövedelem adómentes volt, a gyermekek után adókedvezmény

járt. Az 1909. évi reform – a közbejött első világháború miatt – csupán 1922-ben lépett életbe.

A második világháború utáni adórendszer a következő főbb sajátosságokkal volt jellemezhető (1945-1957):

- óriásira nőtt az adóztatás elosztási-újraelosztási funkciója. A cél a magánvállalkozások terheinek növelése, és az állami szektor terheinek csökkentése volt,
- a külföldi tulajdonú vállalatok adóterheit oly mértékben növelték, hogy előbb-utóbb csődbe jutottak, felszámolás alá kerültek,
- emelkedtek a vagyon, az ajándékozás és az öröklés adóterhei,
- munkajövedelmek adóterhe csökkent,
- 1952-ben bevezették az ún. nettó termelői árat. Az állami elvonás a forgalmi adóban koncentrált, az adó a végső fogyasztót terhelte.

1957-ben az adórendszerben fontos, korszakos változások következtek be. Megszilárdult a politikai és adórendszer. A mezőgazdaságban megszűnt a kötelező beszolgáltatás, ezt új ár- és adórendszer váltotta fel. A jövedelemadókulcsot 20%-kal csökkentették, a kisiparosok, a magánkereskedők és az önálló szellemi tevékenységet végzők mentesültek az adóterhektől.

A rendszerváltás előtti utolsó nagy léptékű reform az 1987-1988-as reform volt. 1987-ben a bérbruttósítás volt az új adórendszer első érdemi lépése. Az átalakítás eredményeként az adórendszer egyre több eleme alkalmazkodott az európai piacgazdaságokban kialakult struktúrához, így a legfontosabb elemei a személyi jövedelemadó, a társasági adó, az általános forgalmi adó, a jövedéki adó, a vámok, az illetékek, a társadalombiztosítási befizetések voltak. Az előzőek mellett számos úgynevezett kis adónem került bevezetésre, mint például a munkaadói járulék, a munkavállalói járulék, a rehabilitációs hozzájárulás, a szakképzési hozzájárulás vagy éppen a játékadó. Az új adók bevezetésével egyidőben kialakult az adóigazgatás új rendszere. 1987. július 1-én megalakult a rendszert működtető Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal.¹

2.2. A rendszerváltás hatása a helyi adózásra

¹ Dr. Juhász István: az adózás története 4-5,8,16. oldal

http://www.5mp.eu/fajlok/msc/adotortenelem_2_www.5mp.eu_.pdf

Gáspár Andrea: A magyar adórendszer és annak mezőgazdasági egyéni vállalkozókra gyakorolt hatása az Észak-alföldi Régióban 136-137,140-142. oldal

https://szie.hu/file/tti/archivum/Gaspar_Andrea_Doktori_ertekezes.pdf

Az Országgyűlés 1990-ben alkotta meg a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényt. Mivel a törvény csak 1991-ben lépett hatályba, érdemi adóztatási lehetőséget csak 1992-től jelentett a településeknek. Fontos megjegyezni, hogy sem a kisebbségi önkormányzatoknak, sem a megyei önkormányzatoknak nincs adóztatási joga.

Összesen öt új adónemet vezettek be 1990-ben, jó néhány variációval:

- *építményadó*
 - alapterület vagy
 - korrigált forgalmi érték alapján;
- *telekadó*
 - alapterület vagy
 - korrigált forgalmi érték alapján;
- *kommunális adó*
 - magánszemélyekre ingatlanulajdonuk, -használatuk után,
 - vállalkozásokra a foglalkoztatottak után;
- *idegenforgalmi adó*
 - nem állandó lakosként való tartózkodásra,
 - vendégéjszakák után,
 - 1993-tól alternatív lehetőségként a szállásdíj után,
 - üdülést, pihenést szolgáló épületekre az alapterület után;
- *iparűzési adó*
 - állandóan végzett iparűzési tevékenységre (a nettó árbevétel alapján) vagy
 - ideiglenese végzett iparűzési tevékenységre (a tevékenység időtartama alapján).

A helyi adókkal kapcsolatos döntésekre jellemző, hogy az gazdaságilag fejlettebb településeken a vállalkozások adóztatását helyezték előtérbe, az idegenforgalom szempontjából preferált területeken elsősorban a vidéki lakosokat terhelő adókat vezettek be, illetve ahol a helyi lakosság volt elsősorban fizetésre kötelezhető, ott az adó mértékét alacsonyabban állapították meg.

Az önkormányzatok adómegállapítási jogára több korlátozó tényezőt is előírtak. Ezek közül a két legfontosabb az, hogy ugyanazon adótárgy után csak egyfajta adót lehet bevezetni, illetve az adó mértékének meghatározásánál a

helyi adókról szóló törvényben előírt maximummérték a felső korlát. E korlátozó szabályok ma is érvényesek.

Az önkormányzatok éltek az új adók bevezetésének lehetőségével. Az építményadót és a magánszemélyek kommunális adóját alternatív adónemként alkalmazták, alapvetően a lakossági elfogadhatósághoz igazították a kivetésüket.

A helyi adózás bevezetését követően az önkormányzatok legjelentősebb adóbevétele a személyi jövedelemadó központi és önkormányzati megosztásából származott. Ennek mértéke 1991-ben még 50% volt, ezután a következő évtizedben már lecsökkent 5-40% közé, majd 2012-ben még 8% volt a mértéke, míg végül 2013-tól a beszedett személyi jövedelemadóból az önkormányzatok már nem részesültek.

Az önkormányzatok egy másik jelentős adóbevétele a belföldi gépjárművek adójából származott. Ez az adónem 1992 óta létezik. Az adóztatási feladatokat kezdetektől az önkormányzatoknak kell ellátni. Eleinte a bevétel 50%-a illette meg az önkormányzatokat, majd 2003-2012 között ez az arány 100%-ra emelkedett, majd ezt követően 2013-tól 40%-ra csökkent, sőt 2020-ban – a koronavírus járványra védekezési kiadásaira hivatkozva – kormánydöntéssel a teljes gépjárműadó bevételt elvonták az önkormányzatoktól.

További jelentős változás, hogy két adónem megszűnt a helyi adózásban: a vállalkozók kommunális adója, valamint az ingatlant terhelő idegenforgalmi adó 2011. január 1-től.

2014-ben bevezetésre került a települési adó, amelyet 2018-ig mintegy másfélszáz település alkalmazott is, zömében kistelepülések. Leggyakoribb adótárgyként a földterület (pl. szőlő, kert, rét) szerepel, de a települések kreativitásának köszönhetően magas építmények (pl. adótorony), vízi járművek, kút, szálláshelyek vagy éppen munkagépek is lehet települési adó tárgya.²

3. Az adó fogalma, funkciói, a helyi adóztatás elvei és a helyi adórendszer felépítése

² <https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-helyi-adok-2-resz/>
<https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-helyi-adok-3-resz/>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Helyi_ad%C3%B3z%C3%A1s_Magyarorsz%C3%A1gon
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_d6_1100_1101_1103_adozas_tb_scorm/8_4_vallalkozok_kommunalis_adoja_zed10sFNURmC5Hlg.html
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_d6_1100_1101_1103_adozas_tb_scorm/8_5_idegenforgalmi_ado_t7dYBPXoo8ZSCwCA.html

3.1. Az adó fogalma, funkciói

Ahogy Benjamin Franklin, amerikai politikus, író mondta:

„Ezen a világon semmiről sem mondhatjuk, hogy biztos, kivéve a halált és az adót.”

Az adó fogalma:

Az adó fogalmát a közgazdasági irodalom sokféleképpen adja meg. A legáltalánosabb megfogalmazás szerint az adó olyan kötelező jellegű, vissza nem térülő, visszafizetés nélküli fizetési kötelezettség, amelyet az állam vagy annak felhatalmazása alapján más szerv hajt be, meghatározott mértékben és időben.

Az adó funkciói:

Az adóknak három gazdasági funkcióját különböztetjük meg. Ezek a funkciók az adókat kivető hatalom céljait is meghatározzák.

- *Fedezeti funkció*

Az adók talán legfontosabb funkciója az állami (önkormányzati) kiadások fedezetének biztosítása, ezáltal az államháztartás egyensúlyának és az állami rendszerek működésének fenntartása.

- *Befolyásolási funkció*

Az adókat és adókedvezményeket az állam (önkormányzat) a piaci szereplők magatartásának befolyásolására is használhatja. Ha társadalmi vagy állami igény merül fel egyes viselkedésformák szankcionálására (például alkoholfogyasztás), akkor megoldás lehet az ehhez kapcsolódó adók mértékének jelentős megemlése. Az adókedvezmény ezzel ellentétes, ösztönző hatás kifejtésére „használható”.

- *Elosztási vagy arányosítási funkció*

Az állam egyik legfontosabb feladata a jövedelmek újraelosztása (redisztribúció). Az adók ebben éppen olyan fontos szerepet játszanak, mint a rendszer másik oldalán a szociális juttatások. Az arányosítás fogalma kissé

eltér ettől, hiszen ebben az esetben az állam az „igazságtalanul” szerzett jövedelmek elvételére törekszik. Ezek beazonosítása persze korántsem egyszerű és egyértelmű.³

3.2. A helyi adóztatás alapelvei

Az alábbiakban azon szempontokat vázolom fel, amelyeket egy helyi adórendszer kialakításánál figyelembe kell venni.

3.2.1. Általános elvek

A helyi adózásnak először is meg kell felelnie az *általánosság* követelményének, ami azt jelenti, hogy amennyiben a különböző adónemekre vonatkozóan adottak az adóalanyiság kritériumai, akkor az adók minden természetes személyre, szervezetre kiterjednek.

Az *egyenlőség elve* az egyenlő feltételek szerinti adózást jelenti, vagyis az adóprivilegiumok tilalmát és az egyenlő elbánás elvét foglalja magában. Azonban ez nem jelenti az adózói csoportok közötti különbségtétel tilalmazását, de egy olyan adórendszer kiépítését foglalja magában, amely mentes az állampolgárság, nem, faj, bőrszín, politikai, vallási vélemény szerinti megkülönböztetéstől.

Az *arányosság elve* kétértelmű: egyrészt jelenti a teljesítőképesség szerinti adóztatás alapvető feltételét, másrészt jelenti azt a gazdasági forrást, amelyet a szabályozás során kötelező megjelölni, így ehhez igazodhat az elvonás. A növekvő jelleg csak a teljes adóterherre vonatkozhat, s nem az egyes adókra.

Az *arányos közteherviselés elve* azt jelenti, hogy minden befizetésre kötelezett a jövedelmi, vagyoni helyzete alapján fizessen, erre tekintettel kell lenni, ugyanakkor alapfeltétel, hogy a lakosság széles köre fizessen adót.

A *törvényesség* a helyi adóztatás esetében különösen fontos elv, mert az önkormányzatok adóztatási önállósága törvényi keretek között mozoghat. Ez az elv magában foglalja az alul- és a túladóztatás tilalmát is.

Méltányos helyi adórendszer kialakítása két okból nagyon fontos, egyrészt az azonos adóerővel rendelkező személyek egyenlő összegű adó fizetésére

³ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Ad%C3%B3#Funkci%C3%B3i>

legyenek kötelezettek, másrészt a nagyobb adóerővel rendelkező személyek kötelesek legyenek nagyobb arányban hozzájárulni a közterhekhez.⁴

3.2.2. Különös elvek

Az első és egyben legfontosabb elv az az, hogy a helyi- és a központi adópolitikának kapcsolódnia kell egymáshoz minden esetben, mivel ha ez a kettő kiegészíti egymást, akkor egyensúlyban van az államháztartás rendszere. Mivel a helyi adók az árakat megemelve az infláció mértékét is növelik, így szükség van a helyi adózás korlátok közé szorítására. A jogszabályi korlátozás kiterjedhet a kivethető adónemek, adótárgyak körére, az adóalanyok, kedvezmények, mentességek meghatározására, az adómérték szélső értékeinek megállapítására, valamint kötelezettség előírására.

A helyi adókkal kapcsolatban elsődleges szempont, hogy a helyi közszolgáltatások finanszírozását szükséges fedezniük és az adóterhek arányban kell, hogy álljon a közszolgáltatások számával és minőségével. Az olyan személy, aki valamilyen önkormányzati szolgáltatást vesz igénybe, az köteles legyen hozzájárulni a közterhekhez, így egyfajta összefüggés alakuljon ki a település kiadásai és bevételei között, mivel az önkormányzat általi szolgáltatásnyújtás az kiadásnak minősül, ellenben az a személy, aki az önkormányzathoz fordult, majd később hozzájárul a közterhekhez, az bevételnek minősül.

Természetesen a helyi közszolgáltatásokat nem csak a helyi adófizetők veszik igénybe, hanem olyanok is, akik nem fizetnek az általuk igénybe vett közjavakért. Azonban ez a tény nem jogosítja fel arra a helyi adózókat, hogy plusz jogokban részesüljenek. Az adó exportálásának kizárása nem egyezik meg azzal, hogy nem fordulhat elő nem vidéki lakos adóztatása, hanem az adóteher átháríthatóságát jelenti. Az adóteher exportálásáról akkor beszélünk, ha a monopolhelyzetben levő vállalkozás közösségen kívüli gazdasági szereplőre tudja hárítani az adóterhet.

A helyhez kötöttség elve azt jelenti, hogy az adóztatás ismérveit, valamint az adótárgyat a települési önkormányzathoz lehessen kötni, ezáltal az adóztatás szorosan kapcsolódnia fog a helyi viszonyokhoz. A helyi adóztatásnak azért fontos az, hogy helybeli tényezőkhöz (például ingatlanok adóztatása)

⁴ Nagy Andrea: Helyi adózás Magyarországon

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/otdk_kulonszam/helyi_adozas_magyarorszagon/

kapcsolódjon, mert az abból befolyt bevételt ilyen esetekben ténylegesen „saját” bevételként tudja elkönyvelni. Egy adótárgyra csak egyfajta adót lehet kivetni, ezt jelenti az adótöbbszörözés tilalma.

A helyi érdekeltég elvének értelmében azért fontos egy olyan szolidaritásérzetet keltő helyi adórendszer kialakítása, hogy a települést sajátjának érezze az adózó, ne költözzön el a magas adóterhek miatt. A helyi adópolitikának el kell kerülnie a gazdag adófizetők megtartását és azt, hogy a kis értékű ingatlannal rendelkező szegényeket vagy az alacsony jövedelemmel rendelkezőket távol tartsa, ezt jelenti a regresszivitás elve. A helyi adópolitikának figyelemmel kell követnie azokat a költségvetési hatásokat, amelyek révén egy adott önkormányzat adóztatása által kiváltott migráció egy másik önkormányzat számára jelenthet pozitív hatást. A helyi adópolitikai rendelkezik azzal az erővel, hogy egy olyan tevékenységet magas adó kivetésével távol tartson, amelyet a település közössége károsnak ítél meg.

Az adórendszernek annyiban rugalmasnak kell lennie, hogy az adóztatási lehetőségek között a választási szabadság adott legyen, a helyi önkormányzat az adómérték önálló megállapítására hatáskörrel rendelkezzen.

Az elegendő bevételek elve azt jelenti, hogy a helyi adó és az állami támogatás együttesen fedezze legalább a törvényes és kényszerű kiadásokat, mintegy létezési minimumként szolgáljon. A saját bevételek között pedig a helyi adóknak meghatározó szerepet kell betöltenie.

Az ár- és jövedelemrugalmasság követelményeinek akkor felel meg a helyi adórendszer, ha lépést tart az inflációval. Ez a követelmény azonban a helyi adórendszer folyamatos felülvizsgálatát kívánja meg.

A helyi adóknak stabil bevételt kell jelenteniük az önkormányzati költségvetésben annak érdekében, hogy előre lehessen látni, milyen keretek között tud gazdálkodni az önkormányzat.

A helyi adóbevétel nem vonható el az azt kivető önkormányzattól, teljes egészében az adott közösséget illeti, s így nem jöhet létre konkurencia a települések között. A helyi adó mértékének ellenben nem lehet hatása az állami támogatásra.

Az adóalanyok és adótárgyak körét úgy kell kialakítani, hogy az azonos helyzetben lévő települések megegyező bevételhez jussanak.⁵

⁵ Nagy Andrea: Helyi adózás Magyarországon

http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/otdk_kulonszam/helyi_adozas_magyarorszagon/

3.3. A helyi adónemek rendszere és törvényi szabályozása

A helyi adókról szóló törvény (továbbiakban: Htv) szerint a helyi adónemek három típusba sorolhatók. Léteznek vagyoni típusú adók, kommunális jellegű adók, a harmadik csoport pedig a helyi iparüzési adó (Hipa), amely egyúttal adónem is. A vagyoni típusú adók körébe tartozik az építményadó és a telekadó, míg a kommunális jellegű adókhoz sorolandó a magánszemély kommunális adója és az idegenforgalmi adó. Az alábbiakban ezen adónemek jellemzőit mutatom be.

3.3.1. Építményadó

Az adókötelezettség

Adóköteles az önkormányzat területén lévő építmények közül a lakás és az olyan épület, épületrész, amely nem lakás céljára szolgál. Az adókötelezettség az építmény valamennyi helyiségére kiterjed, annak rendeltetésétől, illetve hasznosításától függetlenül.

Az adó alanya

Aki a naptári év első napján az építmény tulajdonosa, ő az adó alanya. Több tulajdonos esetén a tulajdonosok tulajdoni részüik arányában adóalanyok. Amennyiben az építményt az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog terheli, ebben az esetben ezen jog gyakorlására jogosult az adó alanya. Az összes tulajdonos által írásban megkötött és az adóhatósághoz benyújtott szerződésben a tulajdonosok az adóalanyisággal kapcsolatos jogokkal és kötelezettségekkel egy tulajdonostársukat is megjelölhetik.

Üdülő, társasház és garázs esetén a tulajdonosok önálló adóalanyok, az adó alanya az említett közösség lesz a közös használatú helyiségek után.

Mentes az adó alól:

- a szükséglakás,
- a kizárólag háziorvos által nyújtott egészségügyi ellátás céljára szolgáló helyiség,
- kizárólag a radioaktív hulladék elhelyezésére, valamint a kiégett nukleáris üzemanyag tárolására használt építmény,

- az ingatlan-nyilvántartási állapot szerint állattartásra vagy növénytermesztésre szolgáló építmény vagy az állattartáshoz, növénytermesztéshez tartozó tárolási célra szolgáló építmény (pl. istálló, üvegház, terménytároló, magtár, műtrágyatároló), azzal a feltétellel, ha az építményt az adóalany rendeltetésszerűen állattartási, növénytermesztési tevékenységéhez kapcsolódóan használja.

Amennyiben a műemléki értéként külön jogszabályban védetté nyilvánított vagy egyedi védelem alatt álló épületet felújítják, akkor az épület, valamint az épületben lévő önálló adótárgy (lakás, továbbá nem lakás céljára szolgáló épületrész) a felújításra kiadott építési engedély vagy örökségvédelmi engedély véglegessé válását követően három éven át mentes az adó alól.

Az adókötelezettség keletkezése, változása és megszűnése

Az adókötelezettség a használatba vételi, illetve a fennmaradási engedély jogerőre emelkedését vagy a használatbavételt követő év első napján keletkezik. Az engedély nélkül használatba vett vagy anélkül épült építmény esetén az adókötelezettség a tényleges használatbavételt követő év első napján keletkezik.

Az adókötelezettséget érintő változást (így különösen a hasznos alapterület módosulását, az építmény átminősítését) a következő év első napjától kell figyelembe venni.

Az adókötelezettség megszűnik azon év utolsó napján, amely évben az építmény megszűnése is megtörténik. Az építménynek az év első felében történő megszűnése esetén a második félévre teljesítendő adókötelezettség megszűnik. Az építmény használatának szünetelése az adókötelezettséget nem érinti.

Az adófelfüggesztés

Minden olyan magánszemélynek, aki betöltötte a 65. életévét, vagy ettől a tényezőtől függetlenül megváltozott munkaképessége miatt ellátásra szorul, valamint, ha egyedül, vagy egy olyan családtagjával él életvitelszerűen a bejelentett lakóhelyén, aki megfelel a már említett kritériumoknak, akkor ilyen esetben a lakás utáni építményadó-fizetési kötelezettségével kapcsolatban adófelfüggesztési kérelmet nyújthat be az adóhatóság számára. Az adóalany az adófelfüggesztés időszakára vonatkozóan mentesül az adó befizetési

kötelezettségét illetően, de az adóhatóság a teljesítendő adó után a teljesítés napjától kezdődő és az adófelfüggesztés megszűnésének a napjával bezáruló időszakra vonatkozóan olyan kamatot számol fel, amely megegyezik a mindenkori jegybanki alapkamat összegével. Az adóhatóság minden esetben határozatot hoz az éves adóról az adófelfüggesztés idejére vonatkozóan, amely határozat tartalmaz minden olyan jogot és kötelezettséget, amely az adófelfüggesztéshez köthető. Az adófelfüggesztés időszaka az adóév első napjával kezdődik és megszűnik a lakás elidegenítésének, az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzéssel létrejövő vagyoni értékű jog alapítása esetén az átruházásról (alapításról) szóló szerződés ingatlanügyi hatósághoz való benyújtásának, az adózó halálával a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedésének, valamint az adófelfüggesztés iránti kérelem írásban történő visszavonása esetén a visszavonás bejelentésének napjával. Az adózásra kötelezett köteles 8 napon értesíteni az adóhatóságot a megszűnés bekövetkeztéről a megszűnés napjától kezdve.

Az adó alapja

Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően lehet az építmény m²-ben számított hasznos alapterülete vagy az építmény korrigált forgalmi értéke.

Az adó mértéke

Az adó évi mértékének felső határa 1100 Ft/m² vagy a korrigált forgalmi érték 3,6%-a.⁶

3.3.2. Telekadó

Az adókötelezettség

Adóköteles az önkormányzat területén lévő telek.

Az adó alanya

Aki az év első napján a telek tulajdonosa, ő az adó alanya. Ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyoni értékű jog, valamint több tulajdonos esetén a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában adóalanyok ugyanúgy, mint az építményadónál.

⁶ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 11-13. §, 13/A. § (1), 14. §, 14/A. § (1-3), 15-16. §

Mentes az adó alól:

- az épület, épületrész hasznos alapterületével egyező nagyságú telekrész,
- a mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telek,
- az építési tilalom alatt álló telek adóköteles részének a fele,
- az adóalany termék-előállító üzeméhez tartozó, jogszabályban vagy hatósági előírásban meghatározott védő-biztonsági terület (övezet) abban az esetben, ha az adóalany adóévet megelőző adóévi, évesített nettó árbevétele legalább 50%-ban saját előállítású termék értékesítéséből származik.

Az adókötelezettség keletkezése, változása, megszűnése

Az adókötelezettség keletkezése

- a belterületen fekvő, termőföldnek minősülő telek esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területre történő átvezetését vagy a tényleges mezőgazdasági művelésének a megszüntetését követő év első napján,
- a külterületen fekvő, termőföldnek minősülő telek esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területre történő átvezetését követő év első napján,
- az erdőnek minősülő telek esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területre történő átvezetését követő év első napján abban az esetben, ha az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nem tartják nyilván vagy a nyilvántartás szerint művelés alól kivett területként meghatározott földterületnek az Országos Erdőállomány Adattárból történő törlését követő év első napján,
- a tanyaként meghatározott földterület esetében az ingatlan-nyilvántartásba tanyaként történő bejegyzés törlését követő év első napján,
- az építmény megsemmisülése, lebontása esetén a megsemmisülést, lebontást követő félév első napján

Az adókötelezettség megszűnése

- az ingatlan-nyilvántartásban művelés alól kivett területként szereplő belterületi telek esetében az ingatlan-nyilvántartási átvezetésének és a tényleges mezőgazdasági művelés megkezdésével azonos évének utolsó napján, de ettől eltérően a tényleges mezőgazdasági művelés alatt álló

- belterületi telek esetében az ingatlan-nyilvántartási átvezetési évének utolsó napján; belterületen fekvő termőföld esetében pedig azon év utolsó napján, amikor a termőföld tényleges mezőgazdasági művelése megkezdődik,
- külterületi telek esetében annak ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése évének utolsó napján, ha a feljegyzés termőföldként vagy tanyaként történik
 - az előző felsorolásokban foglaltaktól különbözően teleknek minősülő földterület esetében a földterületnek az ingatlan-nyilvántartásban erdői művelési területre történő átvezetésével vagy az Országos Erdőállomány Adattárba történő bejegyzésével megegyező évnek utolsó napján,
 - a telek építménnyel való beépítése félévének utolsó napján
- Az adókötelezettségben bekövetkező változást a következő év első napjától kell figyelembe venni.

Az adó alapja

Az adó alapja az önkormányzat döntésétől függően lehet a telek m²-ben számított területe vagy a telek korrigált forgalmi értéke.

Az adó mértéke

Az adó évi mértékének felső határa 200 Ft/m² vagy a korrigált forgalmi érték 3%-a.⁷

3.3.3. Magánszemély kommunális adója

Az adókötelezettség, az adó alanya, az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

Kommunális adókötelezettség vonatkozik az építményadónál, valamint a telekadónál meghatározott feltételek szerinti adóalanyra, továbbá arra is, aki az önkormányzat működési területén nem magánszemély tulajdonában álló lakást bérlő.

Amennyiben a lakásbérleti jogviszony alanyai bérlőtársak, akkor valamennyi bérlőtárs által írásban megkötött és az adóhatósághoz benyújtott szerződésben meghatározott magánszemély tekintendő az adó alanyának. Ilyen megállapodás hiányában a bérlőtársak egyenlő arányban adóalanyok.

⁷ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 17-22. §

Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére ugyanazon feltételek az adóadók, mint az építményadónál, valamint a telekadónál. Az adókötelezettség lakásbérleti jog esetén a lakásbérleti jogviszony létrejöttét követő év első napján keletkezik és megszűnik a jogviszony megszűnésével megegyező év utolsó napján. A második félévre teljesítendő adókötelezettség megszűnik abban az esetben, ha a lakásbérleti jogviszony megszűnik az év első felében.

Az adó mértéke

Az adó évi mértékének felső határa az építményadónál és a telekadónál az adókötelezettségben meghatározott adótárgyanként, valamint lakásbérleti jogonként legfeljebb 17 000 Ft.

Az adófelfüggesztés

Az adóalany az építményadónál meghatározott feltételek teljesülése esetén az ott meghatározottak szerint jogosult az adó felfüggesztésére.⁸

3.3.4. Idegenforgalmi adó

Az adókötelezettség, az adó alanya

Arra az adóalanyra, aki nem állandó lakosként az önkormányzat területén legalább egy vendégéjszakát eltölt, adókötelezettség vonatkozik.

Mentes az adó alól:

- minden olyan magánszemély, aki még nem töltötte be a 18. életévét;
- minden olyan magánszemély, aki szociális intézményi ellátásra vagy gyógyintézeti fekvőbeteg ellátásra szorul;
- minden olyan magánszemély, aki az önkormányzat területén úgy tartózkodik, hogy ezt igazolni tudja a közzolgálati kötelezettségének teljesítésével, vagy közép- és felsőfokú oktatási intézmény esetében tanulói vagy hallgatói jogviszonnyal, vagy hatósági vagy bírósági eljárás útján, valamint az olyan vállalkozó, aki úgy végzi ideiglenes jellegű iparüzési tevékenységét a településen vállalkozási tevékenység céljából, hogy ott székhellyel vagy telephellyel rendelkezik,
- minden olyan magánszemély, aki „egy olyan üdülő bérlője vagy tulajdonosa, amely az önkormányzat területén található, továbbá a

⁸ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 24-26. §, 26/A. §

használati jogosultság időtartamára a lakásszövetkezet tulajdonában álló üdülő használati jogával rendelkező lakásszövetkezeti tag, illetve a tulajdonos, a bérlő családtagja, valamint a lakásszövetkezet tulajdonában álló üdülő használati jogával rendelkező lakásszövetkezeti tag használati jogosultságának időtartamára annak családtagja”;

- minden olyan egyházi személy, aki egy másik egyházi jogi személy birtokában lévő telken, építményben eltölt legalább egy vendégéjszakát;
- minden olyan a „honvédelmi vagy rendvédelmi feladatokat ellátó szervek állományába tartozó személy családtagja, aki a vendégéjszakát az állomány tagjának látogatása miatt tölti a szolgálatteljesítés vagy a munkavégzés helye szerinti településen lévő, a honvédelmi vagy rendvédelmi szerv rendelkezése alatt álló, szolgálati érdekből fenntartott szálláshelyen, azzal a feltétellel, hogy a településen való szolgálatteljesítés, munkavégzés időtartama legalább egymást követő 30 nap”.

Az adó alapja

A megkezdett vendégéjszakák száma, vagy a megkezdett vendégéjszakára eső szállásdíj, ennek hiányában a szállásért bármilyen jogcímen (pl. üdülőhasználati jog) fizetendő ellenérték (pl. üzemeltetési költség).

Az adó mértéke

Az adó mértékének felső határa személyenként és vendégéjszakánként 300 Ft vagy az adóalap 4%-a.

Az adó beszedésére kötelezett

A vendégéjszakák alapján fizetendő adót:

- a szállásdíjjal együtt a szállásadó szedi be a szálláshely ellenérték fejében történő átengedése esetén,
- a szálláshely vagy bármely más ingatlan ingyenesen történő átengedése esetén a szálláshellyel, ingatlannal rendelkezni jogosult az ott-tartózkodás utolsó napján (a továbbiakban együtt: adóbeszedésre kötelezett) szedi be.

Az adóbeszedésre kötelezettek akkor is be kell fizetnie a fizetendő idegenforgalmi adót, ha annak beszedését elmulasztotta.⁹

3.3.5. Helyi iparűzési adó

⁹ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 30-34. §

Az adókötelezettség

Az önkormányzat területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenysége (a továbbiakban: iparúzési tevékenység) után a vállalkozó jövedelem-, illetve nyereségszerzésre irányuló tevékenységére vonatkozóan kell teljesíteni az adókötelezettséget.

Az adó alanya

A vállalkozó az adó alanya.

Az állandó és ideiglenes jelleggel végzett iparúzési tevékenység

A vállalkozó, ha tevékenységét az önkormányzat területén végzi függetlenül attól, hogy ezt részben vagy egészben telephelyén (székhelyén) kívül végzi, és az önkormányzattal megegyező településen telephellyel (székhellyel) rendelkezik, akkor állandó jellegű iparúzési tevékenységet folytat.

Amennyiben a vállalkozó az önkormányzat területén építőipari tevékenységet végez, de az önkormányzattal megegyező településen székhellyel (telephellyel) nem rendelkezik, valamint azzal a feltétellel kutat vagy tár fel természeti erőforrásokat, hogy a tevékenységének időtartama adóéven belül megszakításokkal vagy anélkül minimum 30 nap, de maximum 180 nap, ebben az esetben ideiglenes jellegű iparúzési tevékenységről beszélünk.

Abban az esetben, ha a vállalkozó természeti erőforrás kutatásának, feltárásának vagy az építőipari tevékenységének az időtartama meghaladta vagy előreláthatóan meg fogja haladni a 180 napot, akkor a vállalkozónak a tevékenységét már állandó jellegű iparúzési tevékenységként kell bejelentenie és a korábbi ideiglenes jellegű tevékenysége utáni adó megfizetésére már nem kötelezhető, valamint az ilyen időtartamú tevékenységének a végzési helye a tevékenység megkezdésének a napjától a végzés napjáig telephelynek minősül. Amennyiben a vállalkozó az adóévre már teljesítette az adófizetési kötelezettségét az önkormányzat területén végzett ideiglenes jellegű iparúzési tevékenysége után, akkor azt az összeget az önkormányzat területén végzett adóévi állandó jellegű iparúzési tevékenysége utáni adóból vonhatja le. Amennyiben a vállalkozónak az ideiglenes jellegű iparúzési tevékenysége után, amelyet az önkormányzat területén végzett adófizetési kötelezettsége van előzetes bejelentésétől eltérően a tevékenység-végzés napjai alapján, akkor erről bevallás formájában köteles tájékoztatni a megfelelő hatóságot az adóévet

követő év január 15. napjával bezárólag, valamint a még be nem fizetett adót az ideiglenes tevékenysége után egyébként fizetendő adó esedékességének a napjától számított késedelmi pótlékkal megnövelten a bevallás benyújtásával megegyező időpontban megfizetni.

Az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

Az adókötelezettség az iparüzési tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg és a tevékenység megkezdésének napjával keletkezik.

Az adókötelezettség időbeni terjedelmére az önkormányzat működési területén ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység végzésének időtartama az irányadó.

Az adó alapja

Az adó alapja az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén a nettó árbevétel az eladott áruk beszerzési értékével, a közvetített szolgáltatások értékével, az alvállalkozói teljesítések értékével és az anyagköltséggel, valamint az alap kutatás, alkalmazott kutatás, K+F adóévben elszámolt közvetlen költségével csökkentve. Az adó alapját a vállalkozónak kell megosztani abban az esetben, ha a vállalkozó több önkormányzat területén vagy külföldön végez állandó jellegű iparüzési tevékenységet.

Az adót a tevékenység végzésének naptári napjai alapján kell meghatározni ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetében. Minden megkezdett nap egy napnak számít.

Az adó alapját egyszerűsített módon is meg lehet határozni állandó jellegű iparüzési tevékenységnél

Az adó alapját az alábbiakban leírt egyszerűsített módon is megállapíthatja az olyan egyéni vállalkozó, mezőgazdasági kistermelő, aki az adóévben átalány szerinti jövedelem-megállapítást alkalmaz a személyi jövedelemadóról szóló törvény értelmében, illetve bármely más vállalkozó azzal a feltétellel, hogy az adóévben – egy évnél rövidebb adóév esetén időarányosan napi arányosítás módszerével számolva - befolyt nettó árbevételének a maximum értéke 8 millió forint. Az adó alapjának az összege megegyezik a személyi jövedelemadóról szóló törvénynek megfelelő átalányban meghatározott jövedelem 20%-kal megnövelt összegével olyan vállalkozónál, aki az átalányadózás módszerét alkalmazza, azzal a feltétellel, hogy az adó alapja

maximum a bevételének a 80%-a lehet. A nettó árbevételnek a 80%-a az adó alapja olyan vállalkozó esetén, aki nem az átalányadózás módszerét alkalmazza.

Adómentesség, adókedvezmény

Az önkormányzat rendeletében adómentességet, adókedvezményt állapíthat meg a vállalkozó számára, amely az alábbiakra terjed ki:

- Adómentességet, adókedvezményt állapíthat meg annak a vállalkozónak, akinek/amelynek a számított (vállalkozási szintű) adóalapja nem haladja meg a 2,5 millió Ft-ot. Az önkormányzatnak joga van az adómentességre, adókedvezményre való jogosultság szempontjából 2,5 millió Ft-nál alacsonyabb adóalapösszeg meghatározására. Az adómentesség, adókedvezmény azonos kell, hogy legyen valamennyi vállalkozó számára.
- A házi orvos, védőnő vállalkozó számára adómentesség, adókedvezmény adható abban az esetben, ha vállalkozási szintű iparüzési adóalapja az adóévben a 20 millió forintot nem haladja meg. Az adómentesség, adókedvezmény azonos kell, hogy legyen valamennyi védőnő, valamint házi orvos vállalkozó számára.
- A vállalkozó azon beruházásának értéke vagy annak egy része után adómentesség, adókedvezmény nyújtható, melyet a vállalkozó az adóévben helyezett üzembe. Ugyanakkor lehetőség van arra is, hogy a vállalkozó a beruházás értéke adómentességként vagy adókedvezményként igénybe nem vett része után az adóévet követően vehesse igénybe az adómentességet, adókedvezményt. Az önkormányzat az adómentesség mértékét a településre kimutatott adóalap alapján, az adókedvezmény mértékét pedig a településre kimutatott adó %-ában korlátozhatja.

Az adó mértéke

Állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó évi mértékének felső határa 1998. évben az adóalap 1,4%-a, 1999. évben az adóalap 1,7%-a, 2000. évtől pedig az adóalap 2%-a.

Ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó mértéke naptári naponként legfeljebb 5000 Ft.¹⁰

3.4. Települési adó

¹⁰ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 35-38. §, 39. §, 39/A. § (1-3), 39/C-40. §

Települési adó alkalmazására a helyi önkormányzatoknak 2016-tól van lehetőségük. Az új adónem bevezetésének az volt a célja, hogy az önkormányzatok képesek legyenek a beruházásokhoz és a fejlesztésekhez szükséges erőforrásokat megteremteni, valamint legyen elegendő forrásuk szociális feladataik ellátására. A települési adóból származó bevételt csak fejlesztési célra és az önkormányzati hatáskörbe tartozó szociális ellátások finanszírozására lehet felhasználni.

Az önkormányzatok kezét az adó meghatározásában nem kötik a többi helyi adóhoz hasonló szabályok, mivel a települési adó speciális helyi adó (lásd: Htv). Az adómértékre, adómentességre, adókedvezményre, adóalapra vonatkozó szabályokat az önkormányzat adórendeletben állapítja meg, amelyről csak előzetes tájékoztatási kötelezettsége van, mivel az erről szóló rendeletet egy hónappal a bevezetés előtt kell kihirdetni. Az önkormányzat dönti el azt is, hogy milyen módszerrel állapítja meg az adót, tehát önadózással vagy kivetéssel.

A települési adó bevezetésének korlátai:

- Olyan adótárgyra már nem lehet kivetni települési adót, amit már más adótörvény adóztatni rendel, vagy adómentessé nyilvánít. Tehát például nem lehet kivetni munkajövedelemre (SZJA adóztatja)
- Csak természetes személy lehet a települési adó alanya. Nem lehet jogi személy, egyéb szervezet, állam vagy önkormányzat, valamint magánszemély vállalkozó.

A települési adó tárgya lehet:

- Termőföld, mert nem állapít meg rá törvény adókötelezettséget, sem mentességet. (pl. gyümölcsös, kert)
- Lassú jármű és pótkocsija, mezőgazdasági vontató, kerékpár, moped
- Továbbá lehet valamilyen számítástechnikai eszköz, élőállat, valamint olyan műtárgyak amikre az építményadó nem terjed ki, mint például út vagy híd.¹¹

3.5. A helyi adóztatás általános szabályai

¹¹ Bozsik Sándor–Fellegi Miklós–Gróf Pál– Süveges Gábor–Szemán Judit: Adózási ismeretek 214. oldal
<https://gtk.uni-miskolc.hu/files/12243/Ad%c3%b3z%c3%a1si+ismeretek+jegyzet+2017.pdf>

A helyi adókról szóló törvény értelmében a megyei önkormányzat, valamint a települési (községi, városi, fővárosi és kerületi) önkormányzat, képviselő-testülete rendelettel az önkormányzat területén települési adót, valamint helyi adókat vezethet be. Az adómegállapítási joga az önkormányzatnak a törvényben meghatározott adótárgyakra és adóalanyokra érvényes. Amennyiben a törvény másként nem rendelkezik, a törvény értelmében adóalany lehet az egyéb szervezet, a magánszemély, a jogi személy, illetve a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése.

Adómentes valamennyi helyi adó alól:

- az egyesület,
- az alapítvány,
- a közszolgáltató szervezet,
- a köztestület,
- az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár,
- a magánnyugdíjpénztár és a közhasznú szervezetnek minősülő nonprofit gazdasági társaság.

A mentesség abban az esetben érvényes az adott adóévben az adóalanyra, amennyiben a megelőző adóévben folytatott tevékenységéből származó jövedelme (nyeresége) után sem bel-, sem külföldön nem keletkezett adófizetési kötelezettsége. Az adóalany írásban köteles nyilatkozni az adóhatóságnak a feltételek meglétéről.

„Adóalany a külföldi magánszemély és szervezet is, ha adómentességét nemzetközi szerződés vagy viszonyosság nem biztosítja. A viszonyosság kérdésében az adópolitikáért felelős miniszter állásfoglalása az irányadó”.

Nem hatályos a törvény az alábbi adóalanyokra:

- az államra,
- a helyi önkormányzatra,
- a nemzetiségi önkormányzatra,
- a költségvetési szervre,
- az állam által alapított vagyongazdálkodó alapítvány fenntartásában álló közhasznú szervezetként működő felsőoktatási intézményre,
- az egyházi jogi személyre,
- a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt.-re,
- az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-re, valamint
- a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter felügyelete alá tartozó büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezetre.

Abban az esetben, ha az önkormányzat az adót év közben vezeti be, akkor a bevezetés évében azt kell tekinteni az adó alanyának, aki/amely megfelel az adóalanyiság követelményeinek az adót bevezető rendelet hatálybalépésének napján.

„Valamennyi helyi adó alól mentes az Észak-atlanti Szerződés Szervezete és az Észak-atlanti Szerződés alapján felállított nemzetközi katonai parancsnokságok”. Mentések a lakásbérleti jog után megállapítható magánszemélyek kommunális adója és a tartózkodás alapján megállapítható idegenforgalmi adó alól minden külföldi állampolgárságú, katonai szolgálatban lévő vagy katonai parancsnokságok állományába tartozó személy, valamint minden olyan állampolgár, aki Magyarországon kizárólag katonai szolgálati kötelezettség céljából tartózkodik.¹²

3.5.1. Az adó megállapítása

Az önkormányzat adómegállapítási joga arra terjed ki, hogy:

- az adókat vagy ezek valamelyikét bevezesse,
- bevezetett adót hatályon kívül helyezze, illetőleg módosítsa, azonban ilyen esetben az évközi módosítás naptári éven belül nem súlyosbíthatja az adóalanyok adóterheit,
- az adó bevezetésének időtartamát (határozott vagy határozatlan időre) és időpontját meghatározza,
- az adó mértékét az adóalanyok teherviselő képességéhez, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és a helyi sajátosságokhoz igazodóan, az adómaximumot szem előtt tartva megállapítsa,
- a törvényben meghatározott kedvezményeket, mentességeket további kedvezményekkel, mentességekkel, így különösen a lakások esetében a lakásban lakóhellyel rendelkezők jövedelmétől, a lakásban lakóhellyel rendelkező eltartottak számától függő kedvezményekkel, mentességekkel kibővítsé,
- az adózás részletes szabályait meghatározza a helyi adókról és az adózás rendjéről szóló törvény, valamint az adóigazgatási rendtartásról szóló törvény keretei között,
- amennyiben az adó mértékét határozott időre állapította meg, akkor a határozott időszak kezdetétől számított harmadik naptári évtől vagy az azt

¹² 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 1. § (1), 2. §, 3. § (1-6), 3/A. §

követő naptári évtől számítva, a határozott időszak letelte előtt az adó mértékét növelheti, ha az adott évet megelőző év novemberéig az adott adónemben bevallott, kivetett adóból származó bevétel nem éri el az adott évet megelőző második év novemberéig bevallott, kivetett adóból származó bevétel felét.

Az önkormányzat adómegállapítási jogát korlátozza, hogy:

- az adóalanyt csak egyféle adó fizetésére kötelezheti egy meghatározott adótárgy (épület, épületrész, telek) amely tárgy meghatározásáról az önkormányzat dönt,
- a vagyoni típusú adók körében a telek, az épületrész és a épület utáni adót egységesen határozhatja meg,
- az adómaximumnál nem írhat elő nagyobb értéket az általa bevezetett adó mértékeként,
- a vállalkozó telke utáni telekadó, üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó és a helyi iparüzési adó megállapítása során a törvényben meghatározott mentességen, kedvezményen túl újakat nem szabad alkalmazni. Egy adómérték alkalmazható a helyi iparüzési adó esetében,
- a korrigált forgalmi érték alapú telekadóban a lakáshoz tartozó telek, illetve az egyéb telek esetén egy-egy, valamint a korrigált forgalmi érték alapú építményadóban a lakás, illetve az egyéb építmény esetén egy-egy adómérték alkalmazható,
- az adó mértékét, az adóalap fajtáját, az adókedvezményt és az adómentességet úgy állapíthatja meg, hogy azok összességükben egyaránt megfeleljenek az adóalanyok teherviselő képességének, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és a helyi sajátosságoknak,
- abban az esetben, ha az adó mértékét határozott időre állapítja meg, akkor azt az adóalany hátrányára a határozott időszak első két naptári évében nem növelheti; a határozott időszak kezdetétől számított harmadik naptári évtől vagy az azt követő naptári évtől számítva, a határozott időszak letelte előtt csak abban az esetben növelheti, ha az adott évet megelőző év novemberéig az adott adónemben bevallott, kivetett adóból származó bevétel nem éri el az adott évet megelőző második év novemberéig bevallott, kivetett adóból származó bevétel 70%-át, azzal a feltétellel, hogy az adott évtől hatályos adómérték ekkor sem haladhatja meg a határozott időre meghatározott adómérték 130%-át.

Az önkormányzat a költségvetési beszámoló részeként évenként köteles tájékoztatni a lakosságot a beszedett adó összegéről.

Az adót, a költségvetési támogatást

- az adózó önadózással,
- a kifizető és a munkáltató adólevonással,
- az adóbeszedésre kötelezett adóbeszedéssel,
- az adóhatóság kivetéssel, kiszabással, illetve utólagos adómegállapítás keretében állapítja meg.

Önadózás

Az adót, a költségvetési támogatást az adózó köteles megállapítani, bevallani és megfizetni. Ezt a tevékenységet nevezzük önadózásnak.

A természetes személy az adóját akkor állapítja meg önadózással, ha

- vállalkozó, a gépjárműadó, a telekadó, az építményadó, a kiszabással megállapított eljárási illeték és a vagyonszerzési illeték kivételével,
- az általános forgalmi adó alanya, vagy
- a személyi jövedelemadóját nem a munkáltatója (kifizető) állapítja meg.

Hatósági adómegállapítás bejelentés, bevallás alapján

Az önkormányzati adóhatóság kivetéssel állapítja meg az építményadót, a telekadót, a magánszemély kommunális adóját, a belföldi gépjárművek adóját, továbbá rendszerint a települési adót. Az eljárási illetéket, valamint a vagyonszerzési illetéket az állami adó- és vámhatóság állapítja meg kiszabás módszerével.

Az adatszolgáltatás, valamint az adózó bevallása, bejelentése alapján történik meg az adókiszabás, adókivetés. Az adóhatóság minden esetben az adatbejelentés, bevallás adatai alapján határozza meg a fizetendő adó, az adóalap, az adómentesség vagy az adókedvezmény összegét, valamint az adófizetés módját és idejét. Amennyiben az adózó bevallásában, bejelentésében, adatbejelentésében az adóhatóság nem a valóságnak megfelelő adatokat talál, akkor a kötelezettségét nem megfelelően teljesítendő adózót az adóhatóság hiánypótlásra szólítja fel és ezt figyelembe véve határozza meg az adót.

„Az adatbejelentés, bevallás adatai alapján hozott határozat esetében vagy az adatbejelentés, bevallás elmaradása esetén az adómegállapításhoz való jog elévüléséig adóellenőrzésnek van helye”. Abban az esetben, ha az adózó bevallási, bejelentési kötelezettségét nem teljesítette, vagy ha az adóhatóság az adatbejelentésben, bevallásban szereplő adatokhoz képest a valósággal ezzel nem egyező adatokat fedez fel, akkor az adóhatóság minden esetben adókülönbözet megállapításáról hoz határozatot. „Az adómentességet vagy adókedvezményt határozott időre megállapító, jogszabálysértő határozat esetén az adóhatóság a jogszerű adókötelezettséget a jövőre nézve új határozattal írja elő. A feltételhez kötött, határozott időre szóló adómentesség, adókedvezmény feltételeinek megszűnése esetén az adó az eredeti esedékességtől jár”.¹³

3.5.2. Az adók bevallása

Az adózónak az adóévet követő év május 31-ig kell az adóbevallást az állandó jellegű helyi iparüzési tevékenysége után az adóról benyújtani. Az adózónak az adóbevallást az ideiglenes jellegű iparüzési tevékenysége utáni adóról a tevékenysége befejezése napját követő hónap 15. napjáig kell teljesíteni. Az idegenforgalmi adóról a tárgyhónapot követő hónap 15. napjáig kell az adóbevallást benyújtani az adóbeszedésre kötelezetteknek. Az adózónak a magánszemély kommunális adójáról, a telekadóról és az építményadóról az adókötelezettség keletkezését, valamint változását követő 15 napon belül kell teljesítenie az adatbejelentését. Az adózó számára nincs előírva, hogy új adatbejelentést nyújtson be addig, amíg az adó tárgyában, vagy az adóalany körülményeiben nem következik be adókötelezettséget érintő változás. Az önkormányzatnak lehetősége van arra, hogy rendelettel mentesítse a magánszemély kommunális adójának, valamint az építményadó és a telekadó adóalanyát az adatbejelentési kötelezettség alól, azzal a feltétellel, hogy az adóalanyt adófizetési kötelezettség nem terheli az adott adónem szempontjából.¹⁴

3.5.3. Az adóelőlegek megállapítása

¹³ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 6-7. §

2017. évi adózás rendjéről szóló CL. törvény 46. § (1), 47. §, 141. § (2-6), 142. §

¹⁴ 2017. évi adózás rendjéről szóló CL. törvény 2. melléklet II/A. (1-4)

A vállalkozó az előlegfizetési időszakra adóelőleget köteles bevallani az egyes esedékességi időpontokra eső összeg megadásával a helyi iparüzési adóban. A bevallást legelőször a bejelentkezéssel megegyező időpontban, majd ezután az első alkalomtól eltérő esetekben pedig a bevallás benyújtásakor kell teljesíteni. Az előlegfizetési időszak a bevallás benyújtásának a napját követő második hónap első napjával kezdődik az adott évben és ez egy 1 éven át tartó időszak. Az olyan vállalkozó esetén, aki az önkormányzat területén az adóköteles tevékenységét az adóév közben kezdte, valamint szétválással, átalakulással vagy egyesüléssel jött létre, illetve ha az önkormányzat az adó év közben vagy először vezeti be, akkor az előlegfizetési időszak az adókötelezettség, szétválás, átalakulás, egyesülés vagy adóbevezetés kezdő napjától az azt követő adóév június 31-ig terjedő időszak.

Nem kell adóelőleget bejelenteni, bevallani:

- az előtársaságnak (bejegyzés alatt álló gazdasági társaság),
- az első adóelőleg-fizetési időszak alól mentes az olyan vállalkozó, aki/amely az adóköteles tevékenységét jogelőd nélkül kezdi,
- az adóalanyként megszűnő vállalkozónak, valamint
- a vállalkozó által olyan előlegfizetési időpontra, amelyre már bevallotta az adóelőleget.

Amennyiben minimum egy év, vagy egy évnél hosszabb az adóévet megelőző év időtartama, akkor az előlegfizetési időszakban teljesítendő adóelőleg első részletének pozitív előjelű összege az adóévet megelőző év adójából és az adóév március 15-ig már bevallott, bejelentett adóelőleg-részlet különbségéből számolandó ki, míg az adóelőleg második részletének az összege pedig az adóévet megelőző év adójának az 50%-a.

Abban az esetben, ha egy évnél rövidebb az adóévet megelőző év időtartama, akkor az előlegfizetési időszakban befizetendő adóelőleg első részletének a pozitív előjelű összege az adóévet megelőző év adójából az adóévet megelőző év naptári napjai alapján időarányosan számított összegből és az adóév március 15-ig már bevallott, bejelentett adóelőleg-részlet különbségéből számolandó ki, illetve az adóelőleg második részletének az összege pedig az adóévet megelőző év adójából az adóévet megelőző év naptári napjai alapján időarányosan számított összeg 50%-a.¹⁵

¹⁵ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 41. § (1-5)

3.5.4. Az adók megfizetése, a megfizetés időpontja és módja

Az adó megfizetése

Az adót azt az adóalany köteles megfizetni a különböző törvényekben meghatározott időpontban, akit arra kötelez az adott jogszabály. A levont adó és adóelőleg teljesítésére az kötelezhető, aki azt levonta. Csak az adóbeszedésre kötelezett fizetheti meg a beszedett adót.

Amennyiben az adózásra kötelezett az esedékes adót fizetését elmulasztotta, és azt nem lehet tőle behajtani, akkor lehetőség van arra, hogy határozattal felszólítsák az adó megfizetésére:

- „az állam, a helyi önkormányzat kivételével az adózó örökösét az örökrésze erejéig, több esetében örökrészük arányában,
- a megajándékozottat, az adózó által az adókötelezettsége keletkezését követően okirattal juttatott ajándék értékének erejéig,
- az adóbevétel csökkenését eredményező, valamint vagyoni hátrányt okozó bűncselekmény elkövetőjét az azzal összefüggő adó tekintetében, kivéve azon összeget, amely vagyonekbobzással érintett,
- a gazdálkodó szervezetet, a polgári jogi társaságot adótartozásáért a rájuk vonatkozó anyagi jogi szabályok szerint a részvényest, vezető tisztségviselőt,
- a vagyontárgy minden tulajdonosát tulajdoni hányada arányában a közös tulajdont terhelő adó tekintetében,
- a szülői felügyelet alatt álló kiskorú gyermek adótartozásáért a szülői felügyeletet gyakorló szülőt, valamint szülőket egyetemlegesen, a kezelt vagyon erejéig”.

A megfizetés időpontja

Az adózásra kötelezettek az adót a törvényben meghatározott időpontban, míg az adóhatóság által megállapított adót a határozat életbe lépési napjától számított 15 napon belül köteles megfizetni. Amennyiben az adóhatóság által határozattal megállapított adó törvényben meghatározott teljesítése előtt az a gazdasági társaság, amely a fizetésre kötelezett, cégbejegyzés nélkül megszűnik, akkor a megszűnés napján az összes, az adóév egészére vonatkozó adó teljesítése esedékessé válik.

Az adózó köteles az állandó jellegű helyi iparüzési tevékenységéből származó adóban az adóelőlegét az adóév március 15-ig, valamint szeptember 15-ig

teljesítenie, továbbá köteles az adóévet követő év május 31-ig megfizetni a már befizetett adóelőleg és az adóévre meghatározott adó különbségének pozitív előjelű összegét. Az adózásra kötelezett az ideiglenes jellegű helyi iparüzési tevékenységből származó adót a tevékenységének utolsó napját követő hónap 15. napjáig köteles megfizetni.

Az adó beszedésére kötelezett az általa beszedett, vagy beszedési kötelezettségének nem teljesítésének következtében be nem szedett idegenforgalmi adót maximum az adóbevallás benyújtásának utolsó napjáig köteles megfizetni.

Az adó teljesítésére kötelezett az építményadót, telekadót és a magánszemély kommunális adóját a naptári évben fél év eltéréssel, két azonos összegű részletben március 15-ig, illetve szeptember 15-ig köteles megfizetni.

A megfizetés módja

Az adófizetőnek adónemenként kell az annak megfelelő államháztartási számlára teljesítenie az adóhatóság által bejegyzett adót. Az adón kívüli esetlegesen felmerülő kötelezettségeket, úgymint a bírságot, a pótlékot és a költséget másik számlára kell befizetni.

Készpénzfizetés elfogadására nem kötelezhető az adóhatóság. Azonban az alábbi három eset kivételt jelent:

- Készpénz befizetési napok megtartására van lehetőség az adófizetők számára az olyan tanyaközpontokban, külterületeken, valamint községekben, ahol nem áll rendelkezésre postahivatal, így nem tudnák teljesíteni a kötelezettségüket. Csak és kizárólag az olyan személynek van lehetősége arra, hogy a készpénzt átvegye vagy lefoglalja, akinek erre az adóhatóság által joga van, és a tevékenységének szakszerű elvégzéséhez szükséges előírt nyugtatómmbel rendelkezik. Azt a pénzüsszeget, amelyet az erre jogosult személy átvett vagy lefoglalt, azonnali kötelessége van róla nyugtát adni, továbbá ezt az összeget be kell fizetni az adóbeszedés számlára vagy az átvétel napján, de legkésőbb az átvételt követő munkanapon.
- „Ha az adó alapja a korrigált forgalmi érték, akkor az adómentesség összegét a teljes hasznos alapterület vagy terület 1 m²-ére jutó forgalmi érték és az adó alól mentes hasznos alapterület vagy terület szorzataként kell meghatározni”.

- Az előbbiek szerinti pénzkezelési előírások betartásával az önkormányzatnak lehetősége van, hogy engedélyt adjon az adóhatóságnak arra, hogy maximum 5000 forint értékű helyi adó befizetési kötelezettségre készpénzfizetést elfogadjon.

A helyi iparüzési adóval kapcsolatban előírás, hogy az erről szóló adóbevallást kizárólag magyar nyelven, valamint a magyar pénznemnek megfelelően szükséges elkészíteni. Az adózásra kötelezett helyi iparüzési adó esetén, az adóbevallásában szereplő adatokat azon az alkalmazandó devizaárfolyamon számolja át az előírásnak megfelelően forintra, amely árfolyam érvényben van az adóév utolsó napján a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban: MNB) közzététele szerint. Abban az esetben, ha a bevallásban az adatok olyan nem magyar pénznemben szerepelnek, amelynek árfolyama nincs jegyezve az MNB nyilvántartásában, akkor azzal az euróban megadott árfolyam segítségével kell forintra átszámolni az adatokat, amely az adóév utolsó napján érvényes az MNB közzététele szerint.

Az adó beszedésére kötelezett abban a nem magyar pénznemben – MNB nyilvántartásában szereplő – is beszedheti az idegenforgalmi adót, amelyben lehetőség van a szállásdíj teljesítésére. Az adó beszedésére jogosult személynek az MNB által közzétett, az adóévet megelőző év utolsó napján érvényben lévő devizaárfolyammal kell számolnia idegenforgalmi adó esetén akkor, ha az adó összegét külföldi pénznemben szeretné meghatározni és amennyiben az adót az adóhatóság számára forintban szeretné befizetni.¹⁶

3.5.5. Az adók behajtása

Az adók behajtásának többféle módja létezik, ezekre példa a letiltás munkabérből vagy éppen a végrehajtó megbízása ingó-, ingatlan végrehajtásra. Az alábbiakban többek között ezeket az eljárási módokat mutatom be.

A fizetési felszólítás és a végrehajtási eljárás megindítása

A tartozás teljesítésére az adóhatóságnak lehetősége van arra, hogy felszólítsa az adóst, amennyiben ennek nincs eredménye, akkor megindítja a végrehajtási

¹⁶ 1990. évi helyi adókról szóló C. törvény 42. § (4-9)

2017. évi adózás rendjéről szóló CL. törvény 58-59. § (1), 62. §, 66. § (2), 3. melléklet II/A.

eljárást. A végrehajtási eljárás az első végrehajtási cselekmény alkalmazásával indul.

Végrehajtási eljárások

Végrehajtás jövedelemre

A munkáltató köteles a letiltás napját követő 15 napon belül tájékoztatni az adóhatóságot, valamint ezzel egyidőben az adózt is a havonta letiltható jövedelem összegéről, továbbá a letiltást befolyásoló tényezőkről, úgymint a folyósított jövedelem összegéről. A munkáltató a letiltás teljes időtartamára vonatkozóan köteles tájékoztatni az adóhatóságot a letiltás bekövetkezésének napjától számított 15 napon belül a letiltható jövedelem összegének a változásáról, illetve a letiltható jövedelem összegét befolyásoló körülményekről.

Ingófogalás általános szabályai

A végrehajtási eljárás megindításával megegyező időpontban vagy ezt követően bármikor sor kerülhet ingófogalás alkalmazására. Az adós által a fuvarozónak fuvarozásra átadott ingóságot a címzettnek történő átadásig bármikor lefoglalhatja az állami adó- és vámhatóság. Az adóhatóságnak lehetősége van arra, hogy ingófogalás esetén módosítsa a becsértéket. Amennyiben a becsérték megállapítása és az árverés kihirdetése között az értékesítendő ingóság forgalmi értékében nagymértékű változás állt be, akkor az adóhatóság bármikor módosíthatja a becsértéket az árverés kihirdetéséig. „Az adóhatóság a lefoglalt ingóságot értékesítés céljából a foglalást követően haladéktalanul elszállíthatja, és a nyertes árverési vevőnek történő átadásig, foglalás alóli feloldásig vagy értékesíthetetlen ingóság esetében az adósnak történő visszaadásig, vagy hulladékként történő megsemmisítésig megőrzi”.

A járműfogalás speciális szabályai

Az adóhatóságnak lehetősége van arra, hogy lefoglalja a járművet abban az esetben, ha az a házastársi közös vagyon része, valamint akkor is lefoglalhatja a járművet a járműnyilvántartásban lévő adatok alapján, hogy ha az adós a jármű tulajdonosaként van feltüntetve a nyilvántartásban. Az adóhatóság

legkésőbb az árverésről szóló tájékoztató kitűzésével megegyező időpontig köteles intézkedni a lefoglalt jármű forgalomból történő kivonásáról.

A vállalkozási tevékenységet végző adós üzemi, üzleti tevékenységéhez szükséges járművére folytatott végrehajtást, a végrehajtó a járműlefoglalás foglalási jegyzőkönyvben történő megjelenítésével alkalmazza. Amennyiben lehetőség van rá, a jármű törzskönyvének lefoglalása is indokolt. A végrehajtó köteles lefoglalni a jármű forgalmi engedélyét abban az esetben, ha az adós nem rendezi a tartozását a jármű lefoglalását követő fél éven belül.

Az adóhatóságnak lehetősége van arra, hogy végzéssel tárgykörözést adjon ki olyan lefoglalt jármű földrajzi helyének megállapítása céljából, amelyet az adós nem ad át az adóhatóság felhívására, vagy az nem található meg az adósnak a lakóhelyén, telephelyén, vagy székhelyén, így az adóhatóság számára a jármű helye nem ismert.

Az ingatlan-végrehajtás általános szabályai

A végrehajtási eljárás megindításával megegyező időpontban vagy ezt követően bármikor sor kerülhet ingatlanfoglalás alkalmazására. Nem kezdeményezhető ingatlan-végrehajtás olyan lakóingatlan esetén, amely természetes személy és egyéni vállalkozó adós, valamint a velük lakó közeli családtag lakhatását direkt módon szolgálja, ha a tartozás összege maximum fél millió forint. Az ingatlant olyan állapotban kell árverésre bocsátani, hogy az akkor már beköltözésre készen legyen.

Az alábbi esetek viszont kivételt képeznek:

- Lakottan kell árverezni az ingatlant, ha abban olyan bérlő lakik, aki ott a végrehajtási eljárás megindulása előtt kötött érvényes, bérleti szerződés alapján tartózkodik,
- ha abban a használó lakik, (kivéve, ha a haszonélvezeti jog a végrehajtási eljárás megindulás után szerződés útján jött létre)
- „ha az osztatlan közös tulajdonban lévő ingatlanban a nem adós tulajdontárs lakik”, valamint
- ha az ingatlanban az adós egyenes ági felmenője él, és lakóhelye a végrehajtási eljárás megindítása előtti fél évben is ugyanaz az ingatlan volt, illetve az adós tőle ajándékba kapta az ingatlan tulajdonjogát.

Az adóhatóságnak lehetősége van arra, hogy ingatlan-foglalás esetén módosítsa a becsértéket. Amennyiben a becsérték megállapítása és az árverés

kihirdetése között az értékesítendő ingatlan forgalmi értékében nagymértékű változás állt be, akkor az adóhatóság bármikor módosíthatja a becsértéket az árverés kihirdetéséig.¹⁷

4. A helyi adók szerepe az önkormányzatok bevételi struktúrájában Gellénháza Község Önkormányzata adatai alapján a 2017-2019 években

Ebben a fejezetben megvizsgálom azt, hogy a helyi adóknak milyen szerepe van az önkormányzatok működésében, valamint az alábbiakban kifejtem, hogy általánosságban egy önkormányzat milyen bevételekkel rendelkezhet, így majd a fejezet későbbi részében átláthatóvá válik a különféle táblázatokban szereplő adatokból az, hogy az általam választott önkormányzatnál mely bevételi források vannak jelen.

A helyi önkormányzatok önállóan gazdálkodnak, önálló vagyonuk van, de bevételeik egy része a központi költségvetésből származik. Bevételi alapvetően három forrásból származnak:

- saját bevételeiből,
- a központi alrendszerből származó forrásokból és bevételekből (átengedett központi bevételek, központi költségvetési támogatások, kiegészítő támogatások), illetve,
- más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből

Helyi önkormányzatok saját bevételei

Az önkormányzatok saját bevételei közé tartozik:

- a helyi adók,
- „saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel, nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj,
- átvett pénzeszközök,
- az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj,
- az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei”

A helyi adók

¹⁷ 2017. évi az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló CLIII. törvény 30-31. § (1), 41. § (2), 43. § (1), 44-45. §, 46. § (1), 47. § (1-3), 51. §, 52. § (1), 53. § (1-3), 54. §

A helyi önkormányzat adókat vethet ki a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény által meghatározott keretek között, amelyről rendeletet alkot. A saját bevételek legfontosabb eleme.

Lehetséges fajtái:

- vagyoni típusú helyi adók (építményadó, telekadó)
- kommunális típusú helyi adók (magánszemélyek kommunális adója, idegenforgalmi adó)
- helyi iparüzési adó

A helyi önkormányzatok központi alrendszerből származó forrásai

Az önkormányzatokat megillető átengedett bevételek

Az önkormányzatot illeti meg:

- „a gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a,
- a termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni személyi jövedelemadó 100%-a,
- az önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a,
- a fővárosi és megyei kormányhivatal által az önkormányzat területén kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok 30%-a,
- az önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a”,

Helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása

Legfontosabb jogcímei:

- „önkormányzati hivatal működésének támogatása
- település-üzemeltetéshez kapcsolódó feladatellátás támogatása: zöldterület-gazdálkodás, közvilágítás-fenntartás, köztemető-fenntartás és közutak fenntartása
- köznevelési feladatok támogatása: óvodaműködtetési támogatás, óvodapedagógusok bértámogatása

- szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatok támogatása: család- és gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás, személyi gondozás, intézményi gyermekétkeztetés
- kulturális feladatok támogatása”

A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása

Legfontosabb jogcímei:

- „lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatása
- a kéményseprő-ipari közszolgáltatás helyi önkormányzat általi ellátásának támogatása
- az önkormányzatok helyi közösségi közlekedésének támogatása
- az önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó támogatása
- önkormányzatok rendkívüli támogatása”

A helyi önkormányzatok felhalmozási célú támogatása

Legfontosabb jogcímei:

- „önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések: óvodai, iskolai és utánpótlás sport infrastruktúrafejlesztés, felújítás; kötelező önkormányzati feladatot ellátó intézmények fejlesztése, felújítása
- önkormányzati étkeztetési fejlesztések támogatása
- vis maior támogatás”¹⁸

4.1. A községi önkormányzat költségvetésének forrásszerkezete

A gellénházi önkormányzat költségvetési bevétele 2017-ben a következőkből tevődött össze:

- *Működési célú támogatások államháztartáson belülről:* önkormányzatok működési támogatásai (helyi önkormányzatok működésének általános támogatásai; települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása; települési önkormányzatok szociális, gyermekjóléti, gyermekétkeztetési feladatainak támogatása; települési önkormányzatok

¹⁸ 2011. évi Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény 106. § (1)
2019. évi Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló törvény 37. §, 38. § (1), 2. melléklet I/1., II/1-2., III/2,5-6., III. melléklet I/1-2,5,8-9., II/2-3., III.

kulturális feladatainak támogatása; kiegészítő támogatás); egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről,

- *Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről*
- *Közhatalmi bevételek:* vagyoni típusú adók (magánszemélyek kommunális adója); termékek és szolgáltatások adói (helyi iparüzési adó és a gépjárműadó összege); egyéb közhatalmi bevételek (bírságok, díjak),
- *Működési bevételek*
- *Felhalmozási bevételek*
- *Finanszírozási bevételek:* maradvány igénybe vétele; államháztartáson belüli megelőlegezések

Az önkormányzat költségvetési bevétele 2017-ről 2018-ra és 2018-ról 2019-re annyiban változott, hogy megjelent plusz bevételként a működési célú átvett pénzeszközök értéke, amely érték tartalmazta az önkormányzat által szervezett közösségi program támogatását, valamint a gellénházi Papp Simon Általános iskolában felállított szobornak a lakosság által nyújtott támogatását.

Az önkormányzat költségvetési bevételében 2018-ról 2019-re az alábbi változás történt:

- a kiegészítő támogatás összege a Gellénházi Közös Önkormányzati Hivatal pályázat keretében elnyert támogatásának az összegével nőtt meg a bérrendezési alapból.

1. táblázat: A gellénházi önkormányzat teljesített költségvetési bevételeinek alakulása és megoszlása 2017-2019

Adatok: összeg ezer forintban, megoszlás %-ban

Megnevezés	2017		2018		2019	
	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás
Működési célú támogatások államháztartáson belülről	174 675	33,53	187 010	32,69	206 276	37,21
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	139 205	26,72	40 596	7,1	6562	1,18
Közhatalmi bevételek	72 057	13,83	70 919	12,4	95 840	17,29
Működési bevételek	15 515	2,98	12 472	2,18	59 692	10,77
Felhalmozási bevételek	504	0,1	0	0	0	0
Működési célú átvett pénzeszközök	0	0	464	0,08	500	0,09
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	0	0	0	0	0	0
<i>Költségvetési bevételek összesen</i>	<i>401 956</i>	<i>77,15</i>	<i>311 461</i>	<i>54,44</i>	<i>368 870</i>	<i>66,54</i>
Maradvány igénybevétele	104 749	20,11	227 278	39,73	178 227	32,15
Államháztartáson belüli megelőlegezések	14 287	2,74	33 358	5,83	7 227	1,3
<i>Finanszírozási bevételek összesen</i>	<i>119 036</i>	<i>22,85</i>	<i>260 636</i>	<i>45,56</i>	<i>185 454</i>	<i>33,46</i>
Összes bevétel	520 992	100,00	572 097	100,00	554 324	100,00

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámolója, 2017-2019.

Saját készítés

A működési célú támogatások tartalmazzák az általános támogatást, amelynek részét képezi a Gellénházi Közös Hivatal működésének támogatása, és mivel Gellénháza a székhely önkormányzat, ezért ő veszi igénybe.

2017-ről 2018-ra azért nőtt meg, mert:

- az egyéb működési célú támogatások összege 10 ezer Ft-tal (19 200-ról 29 588-ra), ezen belül közel 9 ezer Ft-tal (10 539-ről 19 033-ra) nőtt az OEP finanszírozás (fogorvosi alapellátás, védőnői szolgálat), valamint
- megalakult a Gellénházi Önkormányzati Konyha, ami megnövelte a szociális, gyermekétkeztetési támogatás összegét 17 747 ezer Ft-ról 19 986 ezer Ft-ra

2018-ról 2019-re azért nőtt, mert:

- a Gellénházi Önkormányzati Konyha működése révén tovább nőtt a szociális, gyermekétkeztetési támogatás értéke 19 986 ezer Ft-ról 23 446 ezer Ft-ra,
- nőtt az általános támogatás értéke 87 790 ezer Ft-ról 95 993 ezer Ft-ra, ennek a változását évről évre törvény szabályozza, valamint
- a kiegészítő támogatás összege a Gellénházi Közös Önkormányzati Hivatal pályázat keretében elnyert támogatásának az összegével nőtt meg a bérrendezési alapból, amely összeg 11 265 ezer Ft volt, mivel 3 139 ezer Ft-ról 14 404 ezer Ft-ra nőtt a kiegészítő támogatás összege.

A felhalmozási célú támogatások a 2017-ben induló EFOP előfinanszírozott programok támogatását tartalmazta és a csökkentést 2018-ra, valamint 2019-re az magyarázta, hogy a támogatást a beadott elszámolás szerint kapta meg az önkormányzat.

A közhatalmi bevételekben 2017-ről 2018-ra jelentős változás nem történt, 2018-ról 2019-re viszont azért nőtt jelentősen, mert

- az önkormányzat jobban odafigyelt a saját bevételeinek kezelésére, valamint a hátralékok behajtására, a gazdaság jobban teljesített, ez befolyásolta a helyi társaságok teljesítményét, és ennek következtében nőtt a helyi iparüzési adóból származó bevétel, míg a hátralék jelentősen lecsökkent a magánszemélyek kommunális adójánál is. (lásd: 6. táblázat), valamint
- azért is nőtt, mert a kedvező gazdasági helyzet következtében nőtt a gépjárműadóból származó bevétel 4 930 ezer Ft-ról 5 889 ezer Ft-ra.

A működési bevétel 2017-ről 2018-ra azért csökkent, mert:

- csökkent a gyereketkeztetésből származó bevétel 5 708 ezer Ft-ról 3 730 ezer Ft-ra, mivel ezt már a Gellénházi Önkormányzati Konyha szedte be 2018-ról 2019-re azért nőtt, mert:
- az önkormányzat értékesítette felesleges készleteit 3 178 ezer Ft értékben, illetve 2019-ben került kiszámlázásra a Magyar Telekom által bérelt adótorony 5 évre visszamenőleg, ez 30 132 ezer Ft értékben.

2. táblázat: A gellénházi önkormányzat teljesített költségvetési bevételeinek alakulása és változása 2017-2019 között

Adatok: összeg ezer forintban, változás %-ban

Megnevezés	2017	2018		2019	
	Összeg	Összeg	Változás	Összeg	Változás
Működési célú támogatások államháztartáson belülről	174 675	187 010	107,06	206 276	110,3
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	139 205	40 596	29,16	6562	16,16
Közhatalmi bevételek	72 057	70 919	98,42	95 840	135,14
Működési bevételek	15 515	12 472	80,39	59 692	478,61
Felhalmozási bevételek	504	0	0	0	-
Működési célú átvett pénzeszközök	0	464	-	500	107,76
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	0	0	-	0	-
<i>Költségvetési bevételek összesen</i>	<i>401 956</i>	<i>311 461</i>	<i>77,49</i>	<i>368 870</i>	<i>118,43</i>
Maradvány igénybevétele	104 749	227 278	216,97	178 227	78,42
Államháztartáson	14 287	33 358	233,48	7 227	21,66

belüli megelőlegezések					
<i>Finanszírozási bevételek összesen</i>	<i>119 036</i>	<i>260 636</i>	<i>218,96</i>	<i>185 454</i>	<i>71,15</i>
Összes bevétel	520 992	572 097	109,81	554 324	96,89

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámoló, 2017-2019.

Saját készítés

4.2. A helyi adók súlya a községi önkormányzat költségvetési bevételeiben a vizsgált években

Az önkormányzat költségvetési bevételei között az alábbi helyi adónemek jelentek meg: a helyi iparüzési adó és a magánszemélyek kommunális adója.

Az alábbi táblázatokban bemutatom évenkénti bontásban, hogy mekkora jövedelme származott az önkormányzatnak a helyi adók befizetéséből, valamint azt, hogy ezek mekkora részét képezték az önkormányzat összes költségvetési bevételének.

3. táblázat: A teljesített helyi adóbevételek alakulása és megoszlása a gellénházi önkormányzat teljesített költségvetési bevételeiben 2017-2019

Adatok: összeg ezer forintban, megoszlás %-ban

	2017		2018		2019	
Megnevezés	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás
Magánszemélyek kommunális adója	6 108	1,17	5 953	1,04	5 988	1,08
Helyi iparüzési adó	60 782	11,67	59 875	10,47	83 878	15,13
<i>Összes adóbevétel</i>	<i>66 890</i>	<i>12,84</i>	<i>65 828</i>	<i>11,51</i>	<i>89 866</i>	<i>16,21</i>
Költségvetési bevételek	520 992		572 097		554 324	

összesen			
-----------------	--	--	--

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámolóí, 2017-2019.

Saját készítés

A 3. táblázat adatai alapján elmondható, hogy az önkormányzatnál, hogy összességében a teljesített helyi adóbevételek csak egy nagyon kevés részét teszik ki az önkormányzati költségvetésnek, mindösszesen 11-17%-át. Adónemekre bontva megállapítható, hogy a helyi iparüzési adó aránya 10-16% között mozog évről évre, míg a magánszemélyek kommunális adójának aránya alig több, mint 1%.

4.3. A községi önkormányzat adóbevételeinek alakulása a vizsgált években

4. táblázat: A helyi adóbevételek teljesítésének alakulása és megoszlása a gellénházi önkormányzatnál 2017-2019

Adatok: összeg ezer forintban, megoszlás %-ban

Megnevezés	2017		2018		2019	
	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás	Összeg	Megoszlás
Magánszemélyek kommunális adója	6 108	9,13	5 953	9,04	5 988	6,66
Helyi iparüzési adó	60 782	90,87	59 875	90,96	83 878	93,34
Összes adóbevétel	66 890	100,00	65 828	100,00	89 866	100,00

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámolóí, 2017-2019.

Saját készítés

A magánszemélyek kommunális adójából származó bevétel azért csökkent 2017-ről 2018-ra, mert kevesebb lakos fizette be az adót, míg 2018-ról 2019-re egy minimálisan nőtt, mivel egy pár lakossal több fizette be az adót. A helyi iparüzési adó vonatkozásában előbb csökkent az adóbevétel, aminek oka az volt, hogy a gazdaság gyengébben teljesített, ez pedig negatívan befolyásolta a

helyi társaságok teljesítményét. 2018-ról 2019-re nőtt az árbevétel, ami annak volt köszönhető, hogy az önkormányzat jobban odafigyelt a saját bevételeinek kezelésére, a gazdaság jobban teljesített, ez befolyásolta a helyi társaságok teljesítményét.

5. táblázat: *A helyi adóbevételek teljesítésének alakulása és változása a gellénházi önkormányzatnál 2017-2019 között*

Adatok: ezer forintban, változás %-ban

Megnevezés	2017	2018		2019	
	Összeg	Összeg	Változás	Összeg	Változás
Magánszemélyek kommunális adója	6 108	5 953	97,46	5 988	100,59
Helyi iparűzési adó	60 782	59 875	98,51	83 878	140,09
Összes adóbevétel	66 890	65 828	98,41	89 866	136,52

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámolója, 2017-2019.

Saját készítés

4.4. A községi önkormányzat követeléseinek behajtása és az ezzel kapcsolatos intézkedések

Az alábbiakban bemutatom, hogy a három év során mennyi volt az adóhátralékok behajtásából keletkező bevétele az önkormányzatnak, valamint azt, hogy ezeket milyen módszerekkel hajtotta be.

6. táblázat: *Az adóhátralékok alakulása a gellénházi önkormányzatnál 2017-2019*

Adatok: ezer forintban

Megnevezés	2017		2018		2019	
	Magánszemélyek kommunális adója	Helyi iparüzési adó	Magánszemélyek kommunális adója	Helyi iparüzési adó	Magánszemélyek kommunális adója	Helyi iparüzési adó
Kivetés	6 255	97 304	6 241	68 079	6 240	82 515
Befizetés	6 108	60 782	5 953	59 875	5 988	83 878
Hátralék	147	36 522	288	8 204	252	1 363

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának költségvetési beszámolóí, 2017-2019., valamint Gellénháza Község Önkormányzatának adózási összesítói 2017-2019.

2017-2018-ban az önkormányzat létszám gondokkal küzdött, és ez, valamint a lakosság és a vállalkozások fizetési hajlandósága is befolyásolta az adóhátralékok alakulását mindkét adónem vonatkozásában. 2017-ről 2018-ra a helyi iparüzési adónál azért csökkenhetett a kivetés összege, mert kevesebb bevételt érték el a vállalkozások, míg 2018-ról 2019-re éppen fordított okból nőhetett a kivetés összege, vagyis a vállalkozások nagyobb bevételt érték el. A magánszemélyek kommunális adójával kapcsolatban elmondható, hogy gyakorlatilag változatlan maradt a kivetés értéke a megvizsgált években.

Saját készítés

7. táblázat: *Az adókiutések alakulása és változása a gellénházi önkormányzatnál 2017-2019*

Adatok: összeg ezer forintban, változás %-ban

Megnevezés	2017	2018		2019	
	Összeg	Összeg	Változás	Összeg	Változás
Magánszemélyek kommunális adója	6 255	6 241	99,78	6 240	99,98
Helyi iparüzési adó	97 304	68 079	69,97	82 515	121,2

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának adózási összesítói 2017-2019.

Saját készítés

8. táblázat: Az adóhátralékok alakulása és változása a gellénházi önkormányzatnál 2017-2019

Adatok: összeg ezer forintban, változás %-ban

Megnevezés	2017	2018		2019	
	Összeg	Összeg	Változás	Összeg	Változás
Magánszemélyek kommunális adója	147	288	195,91	252	87,5
Helyi iparüzési adó	36 522	8 204	22,46	1 363	16,61

Forrás: Gellénháza Község Önkormányzatának adózási összesítői 2017-2019.

Saját készítés

A hátralékos adózók esetében az önkormányzat az alábbi módokon járhat el a behajtást illetően:

- inkasszóval: Ebben az esetben a banknak megküldött kérelemre megterhelésre kerül az adózó bankszámlája.
- végrehajtás átadás: Az 50 ezer Ft alatti hátralék településenként külön-külön kapott meghatalmazással történt regisztrációt követően átadásra kerül a Nemzeti adó- és vámhivatalhoz behajtásra, az 50 ezer Ft feletti összegeket pedig szintén településenként külön-külön történt regisztráció után lehet átadni az adóhatósághoz.
- munkáltatói letiltás: Lekérdezésre kerül az adós munkáltatójának adata, amennyiben van munkahelye abban az esetben megkeresésre kerül. A munkaadó köteles az adóhátralékot letiltani a munkavállaló munkabéréből.

5. Összegzés, jövőkép

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat legjelentősebb bevételi forrása a működési célú támogatásokból származott, ennek aránya 32-38% között mozgott, és évről évre nőtt, előbb 7, majd 10%-kal. A teljesített helyi adóbevételekkel kapcsolatban elmondható, hogy az összes adóbevétel 90-94%-át a helyi iparüzési adó teszi ki, a magánszemélyek kommunális adója pedig a maradék 6-10%-ot adja. Ezek az arányok 2021-től biztosan változni fognak, ezen belül a magánszemélyek kommunális adójának aránya nőni fog, míg a helyi iparüzési adó aránya csökkeni fog, mivel az állam elvette 2021-re az

iparűzési adó felét a kis- és középvállalkozásoktól. Ezért ez mindenképpen nehéz helyzetbe hozta a közösséget, így a 2019 végén, 2020 első felében kezdeményezett fejlesztései az önkormányzatnak (pl.: fogászati rendelőben új segédeszközök beszerzése; új fogorvos finanszírozása; óvodában bölcsőde kialakítása; járda felújítások főutakon, mellékutakon; vízvezeték-rendszer korszerűsítése stb.) amelyek biztató képet festettek a falu fejlődéséről lelassulnak, megakadnak, mivel a túlélés a cél bár némelyik már befejeződött (pl.: óvodai bölcsőde kialakítása, fogászati segédeszközök beszerzése). A koronavírus-járványra hivatkozva a kormányi döntés értelmében elvették az önkormányzatoknak járó gépjárműadó 40%-át. Ezek a változások mindenféleképpen befolyásolják elsősorban az önkormányzat költségvetését, mivel így csökken majd a helyi adóknak, tehát a legfontosabb saját bevételek az aránya a költségvetésen belül, így jobban függ majd az önkormányzat működése a jövőben a különböző támogatásokból, pályázatokból befolyt bevételekből, de mivel nincsenek tartozásai az önkormányzatnak, ezért elmondható, hogy a vizsgált évek során egy stabil, működő költségvetés alakult ki, és bár a jövőre nézve akadnak az előbb említett nehezítő tényezők, de ezektől függetlenül nincs kétségem afelől, hogy a jövőben is stabilan, megbízhatóan fog működni az önkormányzat.

6. Irodalomjegyzék

Jogszabályok

- 1. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény
- 2. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény
- 3. Az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény
- 4. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- 5. Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény

Internetes források

- 6. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Ad%C3%B3#Funkci%C3%B3>
Letöltés időpontja: 2020. október 16.

- 7. Gáspár Andrea: A magyar adórendszer és annak mezőgazdasági egyéni vállalkozókra gyakorolt hatása az Észak-alföldi Régióban
https://szie.hu/file/tti/archivum/Gaspar_Andrea_Doktori_ertekezes.pdf
Letöltés időpontja: 2020. október 17.
- 8. Dr. Juhász István: Az adózás története
http://www.5mp.eu/fajlok/msc/adotortenelem_2_www.5mp.eu_.pdf
Letöltés időpontja: 2020. október 17.
- 9. <https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-helyi-adok-2-resz/>
Letöltés időpontja: 2020. október 17.
- 10. <https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-helyi-adok-3-resz/>
Letöltés időpontja: 2020. október 17.
- 11.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Helyi_ad%C3%B3z%C3%A1s_Magyarorsz%C3%A1gon#A_helyi_ad%C3%B3k_bevezet%C3%A9se;_rendeletalkot%C3%A1s
Letöltés időpontja: 2020. október 19.
- 12. Nagy Andrea: Helyi adózás Magyarországon
http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/otdk_kulonszam/helyi_adozas_magyarorszagon/
Letöltés időpontja: 2020. október 15.
- 13. Bozsik Sándor–Fellegi Miklós–Gróf Pál– Süveges Gábor–Szemán Judit: Adózási ismeretek
<https://gtk.unimiskolc.hu/files/12243/Ad%c3%b3z%c3%a1si+ismeretek+jegyzet+2017.pdf>
Letöltés időpontja: 2020. október 24.
- 14.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_d6_1100_1101_1103_adozas_tb_scorm/8_4_vallalkozok_kommunalis_adoja_zed10sFNURmC5Hlg.html
Letöltés időpontja: 2020. november 23.
- 15.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_d6_1100_1101_1103_adozas_tb_scorm/8_4_vallalkozok_kommunalis_adoja_zed10sFNURmC5Hlg.html

Letöltés időpontja: 2020. november 23.

Egyéb források

- Gellénháza Község Önkormányzatának 2017, 2018, 2019. évi költségvetési beszámoló
- Gellénháza Község Önkormányzatának 2017, 2018, 2019. évi adózási összesítő

PANNON EGYETEM **Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg**

SZERZŐI NYILATKOZAT

Alulírott, **Szintai László** büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a dolgozat elektronikus formátuma szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és ennek eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja.

Tudomásul veszem, hogy a dolgozat elektronikus formátuma az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint a szerzői rendelkezésnek megfelelően

biztosítható a kutatási célú hozzáférés. A dolgozat elektronikus formátumának metaadatai – ide értve a szerzői összefoglalót is – nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 20.....

Szintai László sk.
hallgató aláírása

PANNON EGYETEM
Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

ÖSSZEFOGLALÁS

A helyi adózási rendszer és szerepe Magyarországon az önkormányzati gazdálkodásban

szakdolgozat címe

Szintai László
Alapképzés, Pénzügy-számvitel szak/Pénzügy szakirány

tagozat / képzés / szakirány

Szakdolgozatomban a helyi adózási rendszert, valamint annak szerepét mutattam be az önkormányzati gazdálkodásban. Ez utóbbit Gellénháza Község Önkormányzata tevékenységének alapján vizsgáltam. Először a választott témaköröm elméletét mutattam be, majd ezt követően már konkrétan vizsgáltam a helyi adónemek szerepét az önkormányzati gazdálkodásban.

A dolgozatom első felében bemutattam, hogy a helyi adózás miként változott az évszázadok során hazánkban a legfontosabb reformokon keresztül. Ezután kitértem a helyi adózási rendszer szabályozására, valamint beszéltem arról, hogy mit jelent maga az adó, milyen funkciói vannak, valamint hogy milyen elveknek kell megfelelnie a különböző adónemeknek.

A dolgozatom második felében a helyi adózási rendszer vizsgálatát Gellénháza Község Önkormányzatának 2017-2019. évi adatai alapján végeztem el, és az

elemzéshez szükséges adatokat az éves költségvetési beszámolókból, valamint az éves adózási összesítőkből használtam fel.

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat legjelentősebb bevételi forrása a működési célú támogatásokból származott, ennek aránya 32-38% között mozgott, és évről évre nőtt, előbb 7, majd 10%-kal. A teljesített helyi adóbevételekkel kapcsolatban elmondható, hogy az összes adóbevétel 90-94%-át a helyi iparüzési adó teszi ki, a magánszemélyek kommunális adója pedig a maradék 6-10%-ot adja. Ezek az arányok 2021-től biztosan változni fognak, ezen belül a magánszemélyek kommunális adójának aránya nőni fog, míg a helyi iparüzési adó aránya csökkenni fog, mivel az állam elvette 2021-re az iparüzési adó felét a kis- és középvállalkozásoktól. Ezért ez mindenképpen nehéz helyzetbe hozta a közösséget, így a 2019 végén, 2020 első felében kezdeményezett fejlesztései az önkormányzatnak (pl.: fogászati rendelőben új segédeszközök beszerzése; új fogorvos finanszírozása; óvodában bölcsőde kialakítása; járda felújítások főutakon, mellékutakon; vízvezeték-rendszer korszerűsítése stb.) amelyek biztató képet festettek a falu fejlődéséről lelassulnak, megakadnak, mivel a túlélés a cél bár némelyik már befejeződött (pl.: óvodai bölcsőde kialakítása, fogászati segédeszközök beszerzése). A koronavírus-járványra hivatkozva a kormányi döntés értelmében elvették az önkormányzatoknak járó gépjárműadó 40%-át. Ezek a változások mindenféleképpen befolyásolják elsősorban az önkormányzat költségvetését, mivel így csökken majd a helyi adóknak, tehát a legfontosabb saját bevételnek az aránya a költségvetésen belül, így jobban függ majd az önkormányzat működése a jövőben a különböző támogatásokból, pályázatokból befolyt bevételekből, de mivel nincsenek tartozásai az önkormányzatnak, ezért elmondható, hogy a vizsgált évek során egy stabil, működő költségvetés alakult ki, és bár a jövőre nézve akadnak az előbb említett nehezítő tényezők, de ezektől függetlenül nincs kétségem afelől, hogy a jövőben is stabilan, megbízhatóan fog működni az önkormányzat.